

Transculturele aspecten van supervisie, weerstand door verwarring

Polli Hageaars voorzitter
Marja Hodes
Sita Somers Esens/Lucertis

sita somers 20-4-2012

1

programma

- Welkom en opening door voorzitter Polli Hageaars
- Weerstand door verwarring? door Sita Somers
- Casus
- Nabespreking o.l.v. de voorzitter
- Inleiding supervisie in Vietnam en integratie van het gebodene door Marja Hodes
- Afsluiting door de voorzitter

sita somers 20-4-2012

2

transculturele behandeling is relatie cliënt-context:

is zich steeds bewust van de **relaties** cliënt (systeem)-**context** (sociaal/cultureel en of economisch) , en van de **relaties behandelaar-context** en van de **interactie tussen die contexten**

Naar Frank Kortman 2006

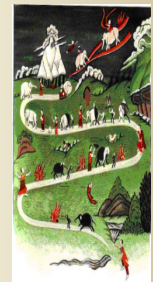

sita somers 20-4-2012

3

transculturele behandeling maakt :

waar nodig gebruik van inzichten uit antropologie, sociologie, politicologie, religie en literatuur, en houdt waar mogelijk vast aan de wetenschappelijke inzichten van de eigen professie

sita somers 20-4-2012

4

Interculturele competenties I

Houding

- **Zelfreflectie** op tacit knowledge, rigide en "maligne" vooroordelen, aversief racisme
- **Zelfkennis** over eigen culturele en professionele achtergrond en de voortdurende verschuivingen
- Niet wetende wetendheid als basishouding
- **Respectvolle nieuwsgierigheid** naar de ander, zijn geschiedenis, cultureel bepaalde opvattingen, socio-economische omstandigheden
- Vermogen diens vooroordelen, achterdocht, geheimen te **verdragen**
- **Meervoudige partijdigheid** bij
- Unconditional positive regard (Rogers)

sita somers 20-4-2012

5

Interculturele competenties II

Kennis

- Uitsluiting en discriminatie, aversief racisme, wetenschappelijke discriminatie, enz.
- Acculturatie en enculturatie
- Opvoedingsstijlen
- Culturele factoren (o.a. autonomie versus inter-relatieve gerichte culturele achtergronden. Narratieven en metaforen in culturen)
- Culturele verschillen (antropologie, literatuur)
- Rol religie

sita somers 20-4-2012

6

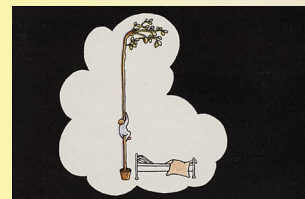
De supervisor droomt van

sita somers 20-4-2012

7

De supervisor vreest

Anna Sutorius, de droom 1922

sita somers 20-4-2012

8

De supervisant droomt van

sita somers 20-4-2012

9

Interculturele competenties III Vaardigheden/toolkit

– Verwachting : *geef mij een recept per cultuur waarmee ik de cliënt bereik.*

• Het vermogen beurtelings overeenkomsten en verschillen te benoemen,

sita somers 20-4-2012

10

Verdere interculturele vaardigheden/toolkit III

- Op respectvolle manier leren vragen naar achtergronden (genogram, beschermjas)
- Vermogen om fijn af te stemmen, dwz meerdere hypothesen te formuleren
- Leren betekenisgeving, gevoelens, normen, waarden, morele en praktische oordelen uit te vragen, (**cultureel interview**)

(Collins 2010, werkgroep NIP/NVVP 2012)

sita somers 20-4-2012

11

Toolkit: b.v. cultureel interview jeugd

reclameblok

- presentatie cultureel interview caseboek orv H. Beijers, R. van Dijk en S. Groen
- **12-6 studiemiddag**: zie www.pharos.nl
Inschrijven : Academie@altrecht.nl

sita somers 20-4-2012

12

Vaardigheden/toolkit, vervolg

- Hier en nu met toen en daar verbinden, cliënt helpen zijn vrijheid terug te vinden om meningen te herzien (Moro's techniek)
- (Spelen met wij en zij), timing benoemen cultuurverschillen en overeenkomsten
- leren gebruiken van de kracht van iemands religie
- Herkennen van en gedoseerd benaderen van identiteits issues, zo nodig gedoseerde aanval op identity als victim (metaforen, oude verhalen, oefenen)
- omgaan met als cultureel beleefde/ gekaderde agressie, eventuele eerwraak-dreiging
- herkennen verschillen in protoprofessionalisering, daarmee leren omgaan
- Timing van wel/niet bespreekbaar maken van morele chantage, geheimen, wantrouwen, enz
- omgaan met heel verschillende abstractieniveaus, onderscheid met verminderde intelligentie
- waar is welke literatuur te vinden

sita somers 20-4-2012

13

De supervisant droomt

- Van snel, goed en begrijpelijk resultaat

Anna Surtorius 1922

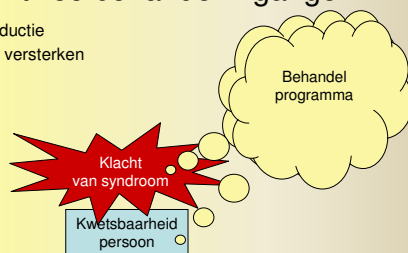
De droom van de cacaoboom

sita somers 20-4-2012

14

Een context vrije behandeldimensie: twee behandel-ingen

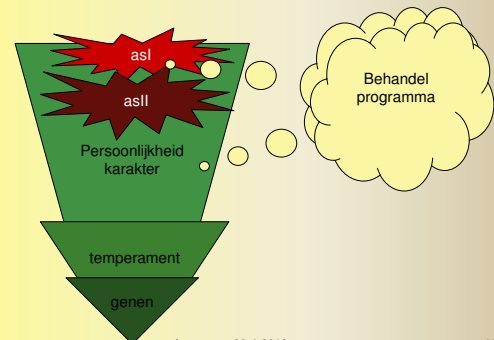
- Klachtreductie
- Persoon versterken

sita somers 20-4-2012

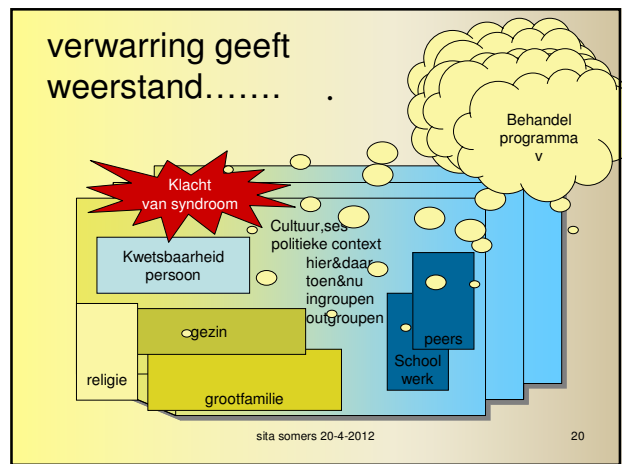
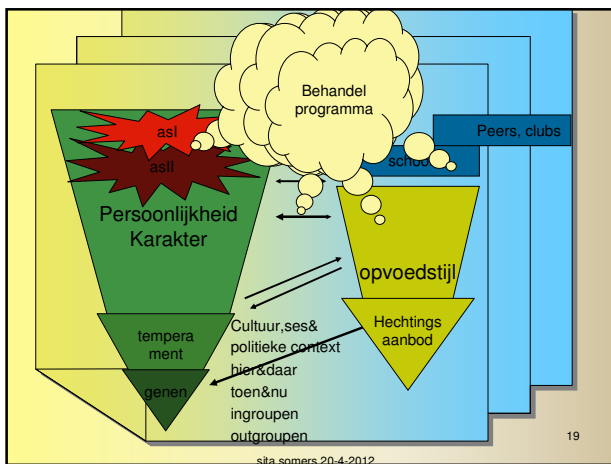
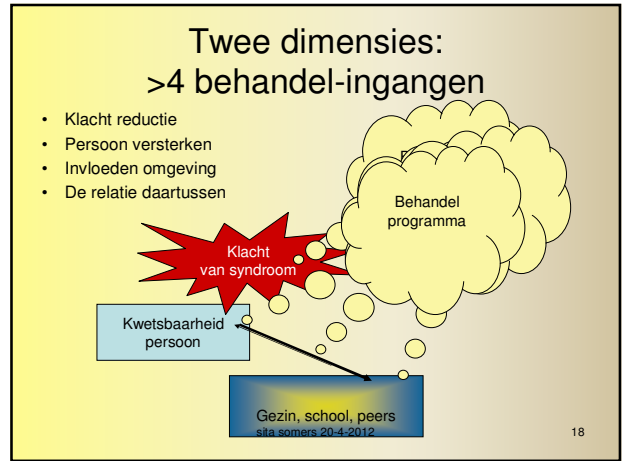
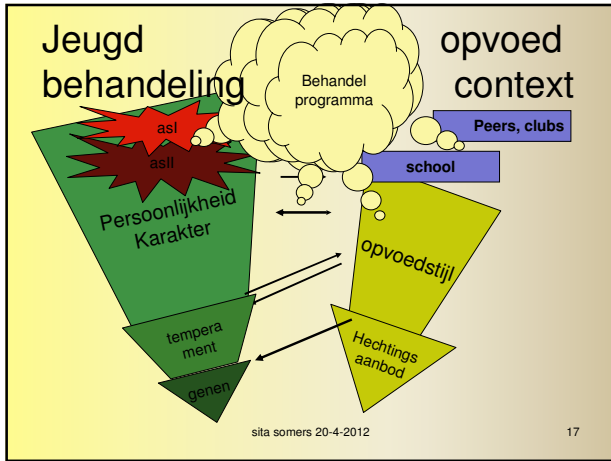
15

De cliënt is de context

sita somers 20-4-2012

16

Nachtmerrie van supervisor

sita somers 20-4-2012

21

Interculturele competenties supervisor I

- Belangstelling wekken om zich te verdiepen in de geschiedenis, antropologie, sociologie enz. van een cliënt (rousseau 2012)
- Aanleren wanneer deze contextuele factoren wel en wanneer ze niet betrokken moeten worden, toolkit op maat (Ingman 2006)
- **Helpen (weer) orde te zien en prioriteiten te stellen in de zee van gegevens**

sita somers 20-4-2012

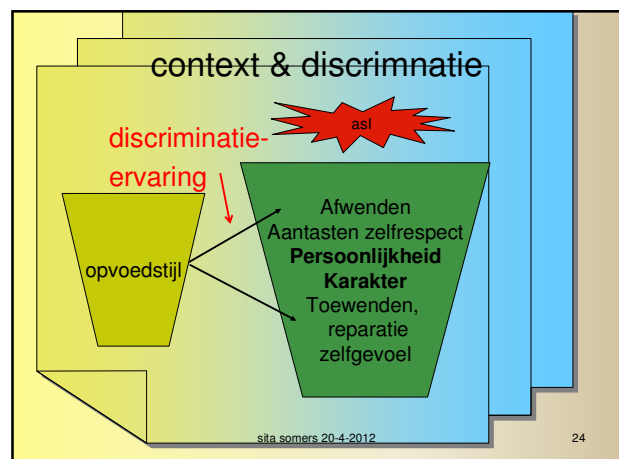
22

Interculturele competenties supervisor II

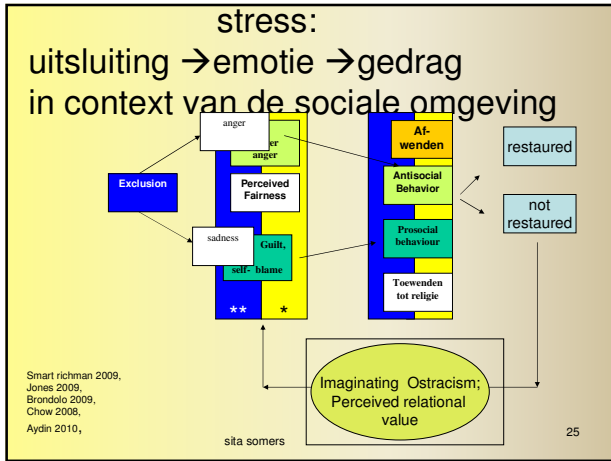
- Bespreekbaar maken van cultuur- en machtsverschil (Day-Vines 2007)
- **Creëren van die supervisieomgeving die aan de supervisor de ruimte schept om te exploreren (Gomperts2007: transitionele ruimte=Winnicot, Kouratovsky2012 : inwikkeling)**
- Zicht hebben op parallelprocessen (Beunderman2011)
- Zicht hebben op eigen tegenoverdracht t.o. supervisor, team, cliënt, maatschappij en cult. achtergronden (Constantine 2007 Horvath 2011Nissen 2010)

sita somers 20-4-2012

23

24

De supervisant komt bij

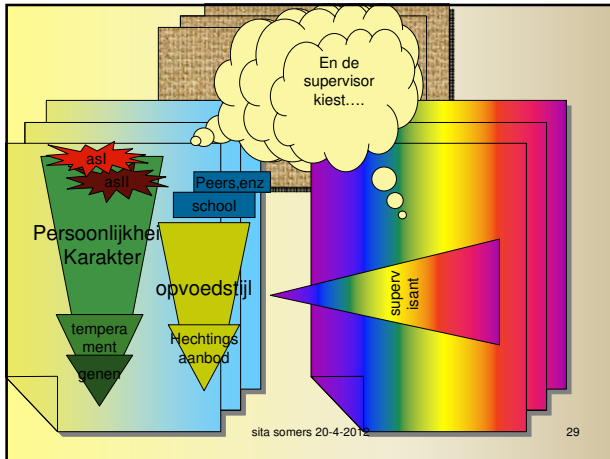
- de boom blijft hoog, maar er is een tak om op te zitten

- en dan verder?

sita somers 20-4-2012

27

Stelling als de verbondenheid uitblijft ...

<p>supervisor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Supervisor is knap maar 'dat kan ik nooit, duurt te lang, is verouderd, mag niet van mijn team... enz. enz.' 	<p>supervisor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Supervisor vraagt om niet bestaande toolkits – want uitgaand van cultuur als statisch en absoluut en generaliseerbaar begrip dat gelijk blijft tussen individuen en over de tijd-
---	--

sita somers 20-4-2012 30

Stelling als de verbondenheid uitblijft ...

- verliezen zij ieder hun reflectieruimte, de ruimte van Winnicot, die nodig is om elkaar te vinden en om verandering aan te durven
- verstarren supervisor en supervisor steeds verder

sita somers 20-4-2012 31

Eerder beschreven in het gezin:

- Fanon beschreef dit in 1950 tussen kolonisator en gekoloniseerde
- Yahyaoui, 1992: projectieve identificatie binnen het gezin
- Wei Chin 2010: acculturatie versus enculturatie

sita somers 20-4-2012 32

Enculturatie strijd

- P: Acculturatie _____ $\times \nearrow$ Enculturatie
- kk: Acculturatie $\nwarrow \times$ _____ Enculturatie
- M: Acculturatie _____ $\nwarrow \times$ Enculturatie
- H: Acculturatie _____ ??? Enculturatie
- T: Acculturatie $\nwarrow \times$ _____ Enculturatie
- S: Acculturatie _____ Enculturatie

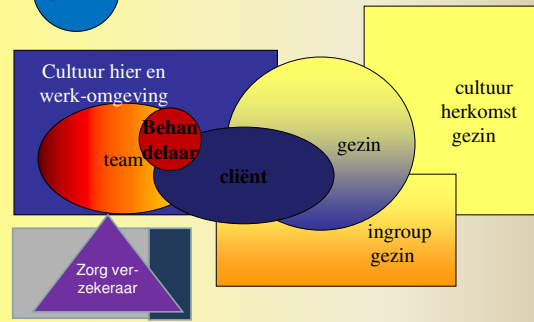
Wei chin 2010

sita somers 20-4-2012

33

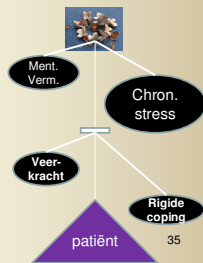
Invloed van contexten

relatie migratie en verlies van veerkracht verwachting

gevonden

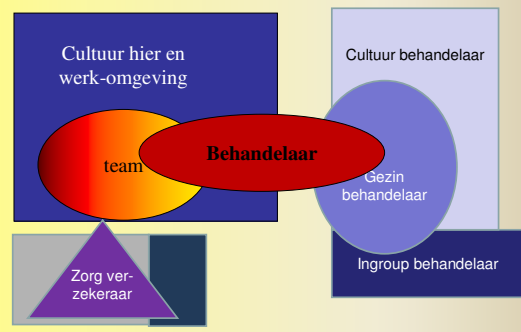
Habfoll 2001

Smokovsky 2004, Sims 2006

sita somers casus 17-1-2012

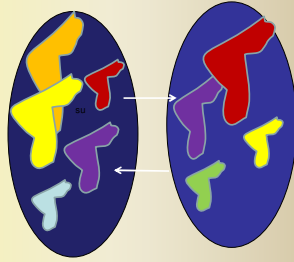
35

De behandelaar in diens context

Loyaliteiten en identiteiten een belangrijk aspect van interculturele supervisie:

- Wat je ervaart,
- Wat je toont,
- Hangt af van de relatie en is steeds in beweging

sita somers casus 17-1-2012

37

Transculturele behandeling is ook

- Verdragen van eigen verwarring (attitude) en de patiënt helpen bij diens verwarring (vaardigheid) en weten wat het te weeg kan brengen (kennis) en zoeken naar de bronnen (wetenschap)

sita somers feb 2012

38

Stelling als de verbondenheid uitblijft ...

- Deze niet-ontmoeting en verstarring is te begrijpen als een parallelproces:
- Een cascade

– Gezinslid 1	_____	Gezinslid 2
– Gezin	_____	Omgeving
– Supervisor	_____	gezin
– Supervisor	_____	team
– Supervisor	_____	Supervisor
- Die begint met verwarring en ambivalentie

sita somers 20-4-2012

39

Een wankele basis parallelproces?

sita somers 20-4-2012

40

Het wordt begrijpelijk...

sita somers 20-4-2012

41

Take home message: let op parallelprocessen

- De supervisor moet zich afvragen:
  - Op welke niveaus speelt dat, wat jaagt het aan? Is er chaos of teveel info???
  - Welke rol speel ik? Over-identificaties?
  - Is er sprake van projectieve identificatie? Bij mij? Bij anderen?
  - is de Winnicotiaanse ruimte en inwikkeling gewaarborgd?

sita somers 20-4-2012

42

Interculturele supervisie is

sita somers 20-4-2012

43

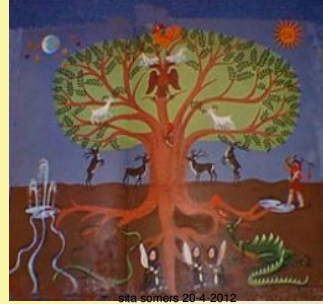
Transculturele supervisie is..II

- De ontmoeting van twee (of meer) individuen die zijn ingebed in (zeker meer dan) twee deels overlappende en deels verschillende contexten, die bovendien steeds in beweging zijn
- Die contexten zijn deels onweerlegbare realiteiten en deels overtuigingen, door de eerdere context ontstane (ver)tekeningen van die, steeds wisselende, realiteiten
- Dit geheel bepaalt mede de kwaliteit van de ontmoeting, en daarvan is de transcultureel behandelaar zich bewust

Interculturele supervisie is

- Contextueel bewustzijn, respectvolle nieuwsgierigheid en meervoudige partijdigheid helpen ontwikkelen,
- Context en cultuur gevoelige toolkits bieden om de behandeling mee uit te breiden
- Kennis stimuleren over invloed van cultuur, geschiedenis, religie, sociaal-economische invloeden op het welzijn van de cliënt
- Helpen in het contextueel behandelbos een mooie (cacao)boom te onderscheiden

Eind Dank voor de aandacht

46

casus

- Supervisor: 43j, afk uit Turkije, man
- Supervisant: 24 j,afk uit Nederland, 1^e baan, man
- Team: ambulante GGZ
- Client: 16 j,man ODD, afk uit Koeweit

sita somers 20-4-2012

47

Andere realiteiten

Supervisie in Vietnam
Marja Hodes

sita somers 20-4-2012

48